

Piócák

Regényrészlet

Most, hat év után, már tudom, másképp is lejátszódhatott volna minden, de akkor, 1998. március 8-án, azon a vasárnapon, amikor elkezdődött mindaz, amiről írni szándékozom, még teljesen elképzelhetetlennek tűnt, hogy másképp is történhetne, mint ahogyan éppen történik. Talán meg sem próbáltam más lehetőségeket számba venni, hittem, hogy nincs választásom, hogy az elkerülhetetlennel állok szemben, s – ha akarnám sem tudnám befolyásolni. Nem is fontos ez már, hiszen ami egyszer megtörténik, mindegy, hogy választásunk eredményeként-e vagy sem, óhatatlanul sorssá lesz, és többé nem változtatható. Az alma, amikor lehull a fáról, piros és kemény, alig látszik a sűrű fűben, de a hangyák, a csigák és a darazsak mégis hozzáférkőznek, és a végén semmi se marad belőle, még a fű is kiegyenesedik idővel. Valószínűleg onnan most ez az alma-dolog, hogy akkor, azon a hat évvel ezelőtti vasárnapon, egy almával a kezemben léptem ki a lakásból, igaz, nem piros, inkább sárgás színűvel, s az egész felfaltam, magostul-csumástul. Nem is, a csumát nem ettem meg rögtön, inkább óvatosan szopogattam a fogaim közt tartogatva, rágcáltam, míg végül teljesen szét nem esett. Vasárnapként sétálni jártam a Duna-partra, mindig, az időjárástól függetlenül, még akkor is, ha fújt a kossava, és esett az eső. Még a havazás se tudott visszatartani. Azon a napon nem esett hó, nem fújt erős szél; felhők gomolyogtak az égen, a nap néha-néha kikandikált mögüünk; szóval egy teljesen átlagos, kissé hűvös márciusi nap volt. Ebéd után indultam útnak, délután kettő körül. A kezemben egy alma volt tehát. Először csak akkor haraptam bele, mikor már átmentem a téren, utamat rövidítve átvágtam az új tömbházak között, és kijutottam a rakpartra. Mikor beleharaptam, az arany szín-petytyekkel borított sárgás héj egy pillanatig ellenállt, majd beszakadt. Két-három csepp almálé rám fröccsent: egy csepp a homlokomra, kettő a bal orcám-

ra. A kezem az arcomhoz emeltem, hogy letöröljem a cseppeket, és ekkor, a homlokomat érintő ujjaim között kitekintve, egy fiatalembert és egy lányt pillantottam meg. Közvetlenül a folyópart szélén álltak. Nem azért keltették föl a figyelmemet, mert annyira közel álltak a folyóhoz – amelyet egyébként csak az iszapban tocsogva vagy óvatosan, kőről kőre szökdelve lehetett megközelíteni –, hanem mert volt valami a mozdulataikban, ami kiemelte őket a környezetükből: mintha egy másik világhoz, egy olyan térhez tartoznának, amelyről a parton sétálók mit sem tudnak. Akármi is volt ez, megtorpantam. Leültem a legközelebbi padra, s úgy tettem, mintha a távolba vesző belgrádi épületek körvonalait tanulmányoznám, vagy akármi mást, csak őket nem. Az almából ekkorra már csak a csoma maradt. Összeroppantottam a fogammal, éreztem a nyelvemen a keserű ízt – s ebben a pillanatban a fiatalember teljesen váratlanul pofon vágta a lányt. Az ütés talán nem is volt erős, onnan, ahol ültem, úgy tűnt, mintha csak úgy hanyagul meglendítette volna a karját, nem is vállból, inkább könyékből, de az is lehet, hogy mindez a perspektíva következménye, s csak abból a ferde látószögéből tűnt így, amelyből szemléltem; a lány azonban megtántorodott, jobbra dőlt, mintha az ütés ereje a pofon elkerülésének kísérletével párosult volna, s a tehetetlenségi törvénynek engedelmeskedve jobb lábával a folyóba gázolt. Jól látszott, ahogyan a víz a bokáját mossa, a harisnyája a nedvességet magába issza, s a lába az iszapba süpped. A férfi újra ütésre emelte a kezét, de aztán meggondolta magát, sarkon fordult, és elindult a part felé. Én is megfordultam, de úgy tűnt, rajtam kívül más nem vett észre semmit. A fiatalember nemsokára a járdára lépett; elhaladt mellettem, és a Jugoszlávia Hotel felé vette az irányt. Követtem a tekintetemmel, míg el nem tűnt előlem a járókelők között. Ez alatt az idő alatt a lány nem mozdult: jobb lábfeje még mindig a vízben, teste meghajolva, mindkét keze mellmagasságban. Arra gondoltam, sokkos állapotban van, mielőbb segítenem kell, és már neki is készültem, hogy leereszkedek a meredek lejtőn a sétány széléről a partra, de ekkor egy fekete kabátos férfira lettem figyelmes. Az egyik libikóka mellett állt a szemközti vidámparkban, és egyenesen a lányt nézte. Ma sem tudom, hogy ez az az ember volt-e, akivel a későbbiek során is összefutottam párszor, de tény, hogy akkor miatta tettem le arról a szándékomról, hogy leereszkedjek a folyóhoz. Rágcsáltam a már szétesett csumát, s leguggoltam, mintha a cipőpertlimet akarnám megkötni. Mire újra felemeltem a tekintetem, a fekete kabátos már nem volt sehol. A lányt sem a régi helyén láttam: gázolt az iszapban, kerülgette a köveket. A sétányra vezető lépcsőhöz igyekezett. Lassan haladt felfelé, egyenként vette a fokokat, mintha nem is szeretne feljutni. A kis vidámpark közöttünk terült el, kopottas kis körhintájával, libikókáival és egy vigyori hernyó húzta kisvonattal. Itt egy pillanatra megálltam, elvegyültem az ütött-kopott zöld vagonokban, elnyűtt lovacskákon ücsörgő kicsinyeiket biztató apukák és anyukák tö-

megében, vállaik felett figyeltem a lányt. Miután a kisvonat megtett egy kört, felbukkant előttem a feje. Még néhány lépést tett fölfelé, majd hátrapillantott, mintha tériszonya lenne, s végre fölért a sétányra. A Jugoszlávia Hotel felé nézett, de, tudtam, a fiatalembert nem láthatja. Ekkor a másik irányba, a Velence étterem felé fordult, s nem sokkal később, pont amikor egy gyerek visítani kezdett, mert az anyja leráncigálta egy fekete-fehér lovacskáról, elindult abba az irányba. Vártam, amíg egy kicsit eltávolodik, s követni kezdtem. Egy percig se gondolkodtam azon, amit teszek, nem tudatosult bennem, hogy követnem kell őt, egyszerűen csak vitt a lábam, pont azon az úton, amelyiken ő is elindult. Szóval fogalmam sincs, miért tettem ezt. Feldühített az a pofon, pedig semmiféle jogom sem volt arra, hogy feldühösödjek. Semmit se tudtam a lányról, de arról a fiatalemberről sem, aki ott volt vele a folyónál. Számtalan oka lehetett annak, hogy az a pofon elcsattant, de valójában semmivel sem igazolható a jogossága, gondoltam. De ez nem igazolhatja, amit tettem, így hát tétováztam, meg-megálltam, ő meg mintha tudta volna, mi zajlik bennem, mind gyorsabb léptekkel haladt a rakparton, és amikor a Velence étteremhez ért, szaladni kezdett. Megvártam, amíg befordul a révkapitányság épülete mögött, és én is rögtön futásnak eredtem, de a kapitányság másik oldala mentén; úgy gondoltam, ezzel rövidíthetem a köztünk levő távolságot. Viszont mikor odaértem a kapitányság távolabbi sarkához, sehol se láttam a lányt. Megkerültem az épületet, belestem a csónakházba, végigpásztáztam a csónakokon – de ő nem volt sehol. Visszamen-

Losonci Nándor fotója

tem a Velencéhez, ahonnan a hajsza kezdetét vette, s újra bejártam ugyanazt az útvonalat. Be kellett ismernem, elveszítettem őt valahol. Ha nem csapódott oda a járókelők valamelyik csoportjához – ez volt az egyik lehetőség –, akkor egészen biztos, hogy amíg én a révkapitányság túlsó oldala mentén loholtam, ő félúton megfordult, és visszament a Velencéhez, s innen, amíg én körbejártam az épületet, végigpásztáztam a csónakházat, százféle irányba távozhatott. Hibáztam, s ez dühített, bár ugyanakkor ismét arra gondoltam, hogy valójában semmi közöm az egészhez. És nem is történt semmi különös: egy pofon, nedves harisnya, csend, futás. A világ állapotához képest ezek mellékes semmiségek. Igen, így van, gondoltam, és feladtam a nyomozást. Másnap délután azonban ismét ott voltam a kapitányságnál, az volt a tervem, hogy bejárom azokat az utcákat, amelyek egérvutát adhattak neki. Addigra már elhittetem magammal, hogy a lány valószínűleg észrevette, hogy követem, és nem a pofon kiváltotta kellemetlenség miatt kezdett el futni, hanem előlem szökött, ezért hát meg kell őt találnom, hogy megmagyarázzam neki, mi az én szerepem ebben az egészben: nem is szerep volt ez, inkább kénytelen-kelletlen statisztálás. Persze nem találtam őt sehol. Bekukkantottam két-három kapualjba, besettenkedtem egy udvarra, megálltam egy nyitott ablak előtt, átvizsgáltam néhány romos homlokzatot: tisztában voltam vele, hogy mindez hiábavaló, de képtelen voltam abbahagyni. Előző éjjel szinte le sem hunytam a szememet. A hátamon fekvé bámultam a mennyezetet, és ha néha lehunytam a szemem, rögtön a fiatalember ütésre álló kezét láttam, amint a lány arcára zuhan. Hajnaltájt nyomott csak el az álom, és amikor felébredtem, kimerültebb voltam, mint lefekvéskor. Kávét ittam, és megettem egy szelet baracklekváros kenyeret. Elnehezültek a karjaim, a combom remegett, zúgott a fejem – egyértelmű volt, hogy aznap semmit sem fogok papírra vetni. Fölhívtam a szerkesztőt, és megnyugtattam, hogy a szöveg időben, lapzártáig meglesz. Rendben, mondta a szerkesztő, és letette a kagylót. Ebédig kibírtam, hogy ne mozduljak ki, aztán viszont elindultam a rakpartra. Arról a helyről, ahol tegnap álltam, semmit se lehetett észlelni a parton, legalábbis nem azon a helyen, ahol a lányt és a fiatalembert láttam. Közelről megvizsgáltam a parttól a sétányhoz vezető lépcsőt is, de itt sem találtam semmit. Az a néhány összeszáradt sárrög talán az ő cipőjéről vált le, meg a legfelső lépcsőfok pereméhez tapadt gyűrött falevél is, azonban sem a sár, sem a levél nem mondtak nekem többet annál, amit már tudtam. Végigmentem a rakparton, egészen a Velence étteremig, és még egyszer körbejártam a kapitányság épületét. Ha a lány tényleg észrevett engem, illetve, ha valahogy rájött, hogy követem, hol történhetett ez? Egy pillanatra sem közelítettem meg túlzottan, meg hát a rakparton jó néhány járókelő volt, és sokuk tartott abba az irányba, amerre mi ketten haladtunk. Miből gondolta volna, hogy pont én követem? Ekkor eszembe jutott a fekete kabátos ember. Lehet, hogy ő hívta

föl rám a figyelmét? Á, hülyeség, gondoltam, míg ott ácsorogtam a kapitányság egyik sarkánál, de minél inkább igyekeztem kiverni a fekete kabátost a fejemből, annál többet gondoltam rá. Később, amikor a lehetséges egérukat jártam be, a fekete kabátos, hogy úgy mondjam, végig velem volt. Végigmentem a Gospodska, a Zmaj Jovan és a Karamatin utcán, meg az ezeket átszelőkön is. Még csak a sétány melletti, az Aranyevező nevű kocsmáig vezető utca maradt hátra. Ekkor, miközben épp az ellenkező irányba fordultam, a Zmaj Jovan utca sarkán, a járdán egy gombot pillantottam meg. Fényes, fekete színű gomb volt ez, általában ilyeneket szoktak varrni a télkabátokra. Egy kevés cérnamaradvány is lógott a kis lyukakból. A gomb egy, az aszfalton gyökérszerűen végigterjedő repedés mellett hevert. A lány és a fiatalember is sötét színű, kék vagy fekete dzsekit viselt, ebben biztos voltam, de arról is meg voltam győződve, hogy ezek patenzárosak voltak, nem gombolósak. Ráadásul a járdán heverő gomb túl nagy volt egy dzsekire, tehát semmiféleképp sem lehetett a lányé. Az Aranyevező felé vettem az irányt. Három lépés után megtorpantam és hátrafordultam. A gomb ugyanott hevert. Visszamentem, felemeltem, és a járdán, a gomb helyén egy, valószínűleg filctollal rajzolt, apró jelet pillantottam meg: egy kör, benne háromszög, s a háromszögben egy másik, fordított háromszög. Visszatettem a gombot a helyére, s felegyenesedtem. Semmit sem értettem az egészből, beismerem. Talán valamiféle jel volt ez, talán valami köze is lehetett a lánynak. A gond az volt, hogy a háromszög csúcsai három különböző irányba mutattak. A gomb alatt rejtőzködő jel, miután feltárult előttem, egyszerre irányította a figyelmem a Zmaj Jovan utcára, a révkapitányságra és az Aranyevezőhöz vezető utcára. Mivel már voltam a Zmaj Jovanban és a kapitányságnál is, az Aranyevező felé vezető út mellett döntöttem. Valójában egyáltalán nem biztos, hogy a lány csak a kocsmáig ment – már ha egyáltalán ebbe az irányba indult –, hiszen az utca tovább folytatódott, az áramelosztó mellett egészen az építkezésig, amely ott található nem messze attól a helytől, ahol a lányt és a fiatalembert először láttam. Ilyen messzire biztosan nem jött visszafelé, mert ha itt lakna, nem ment volna előző este a rakpart túlsó végére. A szégyénérzet, ami akkor egészen biztosan eluralkodott rajta, könnyebben múlik, ha az ember egyedül van, így, ha itt lakna valahol, akkor csak átszaladt volna az utcán, s hazamekkült volna. Bár fennállt az az eshetőség is, hogy jobbra fordult az Aranyevezőnél, és a piacon keresztül a Zimony központja felé vezető téren át sietett tovább, viszont ezt fölösleges úthosszabbításnak véltem, mert ha a központba akart menni, oda egyszerűbben és gyorsabban is eljuthatott volna a révkapitányságnál szétágazó utcákon. Az Aranyevezőben azonban nem volt senki. Az ajtó zárva, az ablakok lefüggönyözve, a lépcső teli szeméttel. Egy pillanatra megfordult a fejemben, hogy minden hulladékdarabot egyenként föl kellene emelnem, hogy leellenőrizzem, nem búvik-e meg alattuk egy újabb

jel, de rögtön meg is gondoltam magam, s hazamentem. A végéhez közeledett már a nap, s még nem fejeztem be a szerkesztőnek megígért szöveget. Az utóbbi hónapokban rövid esszéket és kommentárokat írtam a Minut hetilapnak, és bár néha irodalmi szövegeket is fordítottam, ez volt a fő pénzforrásom. Egynémely kommentárom heves olvasói reakciókat váltott ki, és ez arra ösztökélte a szerkesztőt, hogy időről időre megnövelje a tiszteletdíjamat, főleg az olyan esetekben, mint amikor a nemzeti múzeumok fosztogatásáról írt szövegem nyomán keletkezett vita átterjedt más újságok hasábjaira és a televíziós műsorokba is. Szövegeim túlnyomó része, hadd szögezzem le rögtön, nem volt éles hangú, és az a kommentár, amely úgymond híressé tett, annak a körülménynek köszönhetően jött létre, hogy egy jó barátom az egyik ilyen kifosztott múzeum alkalmazottja volt. A rablók – mint ahogy azt állítottam – nem az alvilágban kereskedtek, és nem is valami gazdag művészetrájongó bérencei voltak, hanem közéleti személyiségek, akik arra használták fel kapcsolataikat, hogy kölcsönvegyék, s aztán elfeledjék visszaadni a műkincseket. A kommentáromban meg is neveztem néhány színészt, vállalatigazgatót, akadémikust, politikust és bürokratát. Szerintem ez keltette fel az érdeklődést a korábban nemigen olvasott rovatom iránt. Kit is érdekelt volna bosszús sirámaim a környezetszennyezés, a kultúra sanyarú helyzete, az urbánus mentalitás fejlődésének akadályozása, a legjelentősebb irodalmi díjak odaítélésének kiszámíthatósága kapcsán? Azoknak az embereknek a névsora, akik képesek voltak eltulajdonítani a másét, azt, ami – mint a kommentárban kiemeltem – mindannyiunké, sokkal érdekesebbnek bizonyult. Különbem meg én is elégedett voltam, mert a szerkesztő a cikk megjelenése után megemelte a tiszteletdíjamat, pedig csak nagy sokára sikerült utána még egy ilyen sztorit összehoznom. A szövegírás kötelezettsége azonban megmaradt, és mint a kötelességek általában, egyre inkább nehezemre esett: kezdetben tizenöt perc alatt összedobtam egy kommentárt, most meg csak az első bekezdés megírása igénybe vett egy órát. A legtöbb időt azzal töltöttem el, hogy bámultam a számítógépem üresen vibráló képernyőjét, azon keseregve, hogy írnom kell valamit. Mint harapófogóval a zápfogakat, úgy rángattam ki magamból a mondatokat; aztán meg bosszankodtam, hogy nem tudom őket rendesen összefűzni: a szöveg nem állt össze egységes egésszé, hanem fals, széttartó, egymásnak gyakran ellentmondó állítások halmaza volt. Azon az estén azonban könnyedén megírtam a szöveget. Leültem, bekapcsoltam a számítógépet, megnyitottam az íróprogramot, és habozás nélkül hozzákezdtém. Első nekifutásra nem is tudtam pontosan, miről fogok írni, de akkor megemlítettem az iszapot, majd a folyópartot, a hidakat és a rakpartot, és egyszerre csak hevesen bírálni kezdtem a mentalitásunkat, mely hagyományosan viszolyog a víztől, és a városi vezetőséget, amely nem fogadja el a tényt, hogy városunk gerince a Duna és a Száva. Nem volt ez különösebben eredeti érvelés, de volt

a mondatok hangvételében és ritmusában egy lüktető szenvedély, s emiatt aztán rendkívül elégedett voltam. Már maga az a tény is elegendő lett volna az ünnepléshez, hogy ugyanolyan gyorsan írtam meg a szöveget, mint legelső kommentárjaimat. Arra gondoltam, tekerek egy jointot, de korán volt még a hasisra, így a konyhába mentem, és egy kis vinyakot töltöttem magamnak. Kinn már sötét volt. Az utcai lámpák fénye szétszordult az úttesten, visszaverődött a közlekedési táblákról, s eltűnt az udvarokban és a sötét kapualjakban. Talán megint el kellett volna mennem a kapitánysághoz? A dolgok néha jobban látszanak szürkületben, mint nappali fénynél. Elővettem egy papirost, egy régi körzőt és egy műanyag vonalzó. Nekifogtam a gomb alatt talált jel megrajzolásához. A körzővel egy kört kanyarítottam, majd – nem változtatva a körző szárai által bezárt szögön – hat, egymástól egyforma távolságra fekvő pontot jelöltem ki a köríven, és minden másodikat összekötöttem egy egyenessel; ily módon egy egyenlő oldalú háromszöget hoztam létre. Lemértem az oldalak hosszát, megjelöltem a felezőpontokat, és amikor összekötöttem e pontokat, egy újabb háromszög keletkezett, amely az elsővel ellentétes irányba mutatott, a hegye pedig az első háromszög alapját érintette. Bámultam ezt a mértani szerkezetet, kortyolgattam a vinyakot, és ingattam a fejem. Ha létezett is valamilyen jelentés, én nem tudtam rájönni. Különben is, miért ez lenne az utolsó mozzanat? A belső háromszögbe újabb kis háromszöget vagy kört rajzolhattam volna, és ezt a hozzáadogatást elméletileg a végtelenségig folytathattam volna, anélkül – és ebben biztos voltam –,

Losonci Nándor fotója

hogy a lényegen változtattam volna. Vagy talán nem kellett volna ebben annyira biztosnak lennem, talán a kételkedés lett volna célravezető? Újra megvizsgáltam a mértani figurát a papíron. Amikor belerajzoltam a kisebb háromszöget a nagyobbba, valójában négy egyforma kis háromszöget hoztam létre, és amikor ezt megelőzően beletettem a nagy háromszöget a körbe, három almaszeletszerű szegmentum keletkezett. Matematikai képzettségem mindig is a nullával volt egyenlő, de talán ezeknek a mértani formáknak a kombinációjában, a felületekben, vagy az arányokban rejlett a megoldás? Egyre inkább belelovaltam magam ebbe, s egyre bizonyosabbnak tűnt, hogy ezekben a matematikai viszonylatokban rejlik a partron történeteknek s a lány eltűnésének kulcsa, és ha felfejtem a titkukat, az egyenesen a lány ajtajához fog vezetni. Eszembe jutott, hogy az egyik gimnáziumi tanulótlársam, Dragan Mišović matematikát végzett az egyetemen, és azt hallottam a legutóbbi generációs találkozónkon, hogy egy tudományos intézetben dolgozik. Dragan ugyan nem volt ott ezen a találkozón, és a korábbi években is mindig hiányzott. Akitől hallottam felőle, az azt mondta, hogy senki sem látta őt az utóbbi időben, úgyhogy ezek szerint egyedül él ez a csodabogár. Azt is elmesélte ez a személy, hogy Dragan télen-nyáron ugyanazt a kabátot és cipőt viseli, bár az inge mindig patyolatliszta és frissen vasalt, meg a mandzsettagombja is állandóan ragyog. És sose tudni előre, hogy válaszra méltatja-e az őt megszólító embert, vagy pedig csak csendben végigmustrálja – függetlenül attól, hogy mióta ismerik egymást. Azt hallotta ez a személy, aki nekem Draganról mesélt, hogy Dragan néha minden ok nélkül leordítja beszélgetőtársait, sérteget, bírósággal-rendőrséggel fenyegetőzik, aztán viszont, mindössze néhány másodperc elteltével, nyájas mosoly kíséretében kínálja meg az illetőt a zsebében mindig ott lapuló mentolos cukorkával. Ismerem a mentolos cukorkák iránti szenvedélyt, mert nálam is mindig van egy zacskóval, mondtam akkor ennek a személynek, de a többi részletet hallván csupán annyit tehettem, hogy mutatóujjamat a halántékomra helyezve sajnálkozva csóválom a fejem. Hát nem is tettem másképp. Egy kitorő nevetés vetett véget az iskolatársunkról való beszélgetésnek. Ismertem ezt a nőt, aki Draganról mesélt. Így előkotortam a számát, s felhívtam. Odakinn ekkorra már minden sötétbe burkolózott, az est éjszakába fordult, még az égbolton pihenő csillagok is elrejtőztek. A telefon csak egyszer csöngött. A szóban forgó személy, aki Dragan Mišovićról mesélt, először nem tudta, ki van a vonal túlsó végén; aztán meg, mikor beugrott neki, ki vagyok, azt állította, hogy sohasem mondott semmit Draganról; mikor aztán eszébe jutott, mit mesélt róla, kijelentette, hogy fogalma sincs, hol lakik; végül meg, mikor rájött, hogy nem adom fel, azt ajánlotta, nézzem meg a lakók névsorait Újbelgrádban, az egykori aluljáró környékén levő toronyházakban. Azt mondta, hogy elég gyakran látta őt arrafelé, de mióta hónapokkal ezelőtt elköltözött Banovo brdóra, azóta

nem tud róla semmit. Hát ez nem lehet jó jel, gondoltam. Kutatok egy ember után, akinek segítenie kellene, hogy megtaláljak egy másik embert, s most kiderül, hogy úgymond őt is meg kell találnom. Milyen világ ez, ahol ennyi ember elvesz? És ha ők mind elvesztek, mi garantálja, hogy nem vagyok már én is jó ideje elveszve? Ha elszívtam volna azt a jointot, még felfogtam volna a rám támadó kételyeket, de a kevéske felhajtott vinyak hatására a felmerülő kérdésektől csak a feje fáj az embernek. Levetkőztem, ágyba fektüdtem. Csodák csodájára azon nyomban elnyomott az álom, ki se nyitottam a szemem egészen reggel kilencig. Mikor felkeltem, ragyogott a nap, a felhők sebesen úsztak az égen, mintha versenyt futnának. Az első dolgom az volt, hogy megkeressem az előző nap megírt szöveget. Reggel az elmém levetkezi a benyomások többségét, üres, mint a buddhista szerzetesé: ez a legjobb állapot ahhoz, hogy megállapítsam, jó szöveget írtam-e előző nap. A víziszony, olvastam az írás végén, kiindulópontja minden más félelmünknek és oka az általános bizonytalanságnak, s mindaddig, amíg meg nem tanulunk felülkerekedni rajta, arra kényszerülünk, hogy, mint Szigisüphosz, újra és újra visszatérjünk a kezdetekhez. Mint már mondtam, nem számított ez túl eredeti gondolatnak, de a szöveg érzelmgerjesztő volt. Amikor hangosan felolvastam, hogy megérezzem valódi ritmusát, a hangom meg-megremegett, némelyik mondat széttöredezett, s darabjaira hullt. Nem tudtam, mire véljem ezt a nagy érzelmességem ezen a reggelen; végtére is, ha valaki nem szereti a folyót, az még nem a világvége. Ekkor arra gondoltam, hogy az iszapos vízpartról írva valójában a fiatalemberről és a lányról írtam, a lassan ütésre emelkedő és hirtelen pofont adó kézről, és arról, hogy a lány milyen óvatosan vette a lépcsőfokokat, mintha bűvár lenne, aki a folyó fenekétől a felszín felé tart, de fél kibukkanni a vízből. A papír, amire a kombinált mértani figurát rajzoltam, ott hevert előttem az asztalon. Semmi sem változott: a kör még mindig híven őrizte a háromszögeket, a háromszögek néma makacssággal mutattak a legkülönbébb irányokba, meredek oldalaikon most is ott egyensúlyoztak a körszeletek – és ha még maradt volna egy csepp józan eszem, összegyűröm a papirost, és megfedlekzem róla. De ehelyett felöltöztem és eldöntöttem, hogy megtalálom a régi iskolatársam valamelyik toronyházban Újbelgrád peremén. Előbb persze el kellett mennem a Minut szerkesztőségébe, hogy leadjam a szöveget, ami viszont azt jelentette, hogy az ellenkező irányba kell mennem, lévén, hogy a szerkesztőség Belgrád központjában volt. Ezt a körülményt viszont korántsem találtam zavarónak, inkább a háromszögek sugallatával való sajátos egyezést véltem felfedezni benne. Bolond vagy, mondtam magamnak a tükörbe borotválkozás közben. Hiszen mi más lenne az oka annak, hogy hiszel valamiben, aminek még mindig nem látszik semmiféle jelentése?